

นิพนธ์ต้นฉบับ

ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงจากการทำงานกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ ในการทำงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี

ณัฐธิดา ไชหาญ*, สุภาพร กลัดนิล*, ปณิธาน กระสังข์*, จีระศักดิ์ ทัพผา*

*คณะสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

svector99@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเสี่ยงจากการทำงานและการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงาน และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงจากการทำงานกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง คือ บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี จำนวน 80 คน โดยเลือกแบบเจาะจง ระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่เดือนมิถุนายน – กรกฎาคม 2566 เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการศึกษา พบว่า 1) ความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=1.84$, S.D.=0.43) การปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.47$, S.D.=0.62) 2) ความเสี่ยงจากการทำงานมีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในด้านท่าทาง ($r=0.315$, $p\text{-value}=0.004$) และด้านการออกแรง ($r=0.316$, $p\text{-value}=0.004$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในด้านท่าทาง ($r=0.258$, $p\text{-value}=0.021$) ด้านการออกแรง ($r=0.222$, $p\text{-value}=0.047$) และด้านอิริยาบถ ($r=0.242$, $p\text{-value}=0.031$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป ความเสี่ยงจากการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานมักเกิดขึ้นได้เสมอกับบุคลากร ผู้บริหารโรงพยาบาลปทุมธานี ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้กับบุคลากรเพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน จะทำให้ลดการบาดเจ็บจากการทำงานของบุคลากรได้มากขึ้น

คำสำคัญ: ความเสี่ยงจากการทำงาน, การปฏิบัติด้านการยศาสตร์, บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก, โรงพยาบาลปทุมธานี

Article info:

Received: Jun 11, 2024

Revised: Aug 30, 2024

Accepted: Sep 13, 2024

Original article

Relationship between work risks with ergonomic practices at work of outpatient department personnel, Pathum Thani hospital

Natthida Jaihan*, Supaporn Kladnil*, Panithan Krasang*, Jerasak Thappha*

* Faculty of Allied Health Sciences, Pathum Thani University

svection99@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were: 1) to examine work-related risks and ergonomic practices in the workplace, and 2) to investigate the relationship between work-related risks and ergonomic practices among outpatient department personnel at Pathum Thani Hospital. The sample consisted of 80 outpatient department personnel, selected through purposive sampling. The study was conducted from June to July 2023. Data were collected using a questionnaire and analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that: 1) the overall level of work-related risk among outpatient department personnel was moderate ($\bar{x} = 1.84$, S.D. = 0.43), while their ergonomic practices were at a low level ($\bar{x} = 2.47$, S.D. = 0.62); 2) work-related stress and fatigue were found to have a low positive correlation with ergonomic practices related to stance ($r = 0.315$, $p = 0.004$) and exertion ($r = 0.316$, $p = 0.004$), at a statistically significant level of 0.01. In addition, knowledge regarding the maintenance of tools and machinery had a low positive correlation with ergonomic practices in stance ($r = 0.258$, $p = 0.021$), exertion ($r = 0.222$, $p = 0.047$), and work behavior ($r = 0.242$, $p = 0.031$), at a statistically significant level of 0.05.

In conclusion, work-related risks were consistently associated with poor ergonomic practices among personnel. It is recommended that hospital administrators implement training programs to improve knowledge and awareness of ergonomics among staff, which may help reduce work-related injuries.

Keywords: Work risk, ergonomic practices, outpatient department personnel, Pathum Thani Hospital

บทนำ

อาการผิปกติในระบบโครงร่างกล้ามเนื้อและโครงสร้างกระดูก เป็นปัญหาด้านอาชีวอนามัยที่สำคัญที่พบได้บ่อย ในทุกกลุ่มอาชีพของคนทำงาน ทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา นับเป็นการเจ็บป่วยที่เกิดจากการทำงานที่มีอุบัติการณ์สูงเป็นอันดับต้นในระดับโลก (Dianat, Kord, Yahyazade, Karimi, & Stedmon, 2015) ในปี พ.ศ. 2561 ประเทศไทยพบผู้ป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อเฉพาะรายที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน จำนวน 114,578 ราย คิดเป็นอัตราป่วยเท่ากับ 189.37 ต่อประชากรแสนคน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560 ของผู้ป่วยโรคกระดูกและกล้ามเนื้อเฉพาะรายที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน จำนวน 100,743 ราย อัตราป่วยเท่ากับ 167.22 ต่อประชากรแสนคน (กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม, 2561) โรคกระดูกและกล้ามเนื้อผิปกติ เป็นโรคอันดับที่ 1 จาก 7 อันดับของโรคร้ายร้ายทำงาน เป็นกลุ่มโรคที่มีสาเหตุที่เกิดจากการทำงานด้วยท่าทางการทำงานไม่เหมาะสม และด้านการงานซ้ำๆ งานที่ต้องยกของหนัก ออกแรงกายและเคลื่อนไหวย่ำวัสดุ รวมทั้งงานที่นั่งหรือยืนคงท่าเดิมนานๆ และความเครียดจากการทำงาน ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดความผิปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อ (MSDs) ได้ (เสาวภา ห้วยจันทร์ และสุนิสา ชายเกลี้ยง, 2561)

บุคลากรของโรงพยาบาลปทุมธานีแผนกผู้ป่วยนอกมีบทบาทหน้าที่ให้การช่วยเหลือและดูแลผู้ป่วยที่มีอาการในระยะไม่รุนแรงหรือในระยะที่ไม่เป็นอันตราย ซึ่งการช่วยเหลือดูแลผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นงานที่ต้องใช้แรงในการยกผู้ป่วยหรือเคลื่อนย้ายผู้ป่วย ทำให้บุคลากรผู้ทำงานมีอาการปวดกล้ามเนื้อและกระดูก โดยเฉพาะอาการปวดกล้ามเนื้อและกระดูกหลังส่วนล่าง ซึ่งเกิดจากการยกพยุงผู้ป่วย การเปลี่ยนท่าหรือจัดทำผู้ป่วยบนเตียง และการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยจากรถเข็นนั่งหรือรถเข็นนอน ซึ่งทำให้มีความเสี่ยงที่ทำให้เกิดความผิปกติของระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อของบุคลากรด้านพยาบาล เท่ากับ 3.97, 3.82 และ 3.73 เท่าของกลุ่มงานที่มีความเสี่ยงต่ำ (สิริยุพา สุทธิพันธุ์ และคณะ, 2557) ผลลัพธ์ที่เกิดจากการให้บริการผู้ป่วยของบุคลากรด้านพยาบาล จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแสดงถึงคุณภาพ

ของบริการพยาบาล ซึ่งสามารถวัดได้จากการปฏิบัติงานโดยใช้กระบวนการพยาบาลและผลลัพธ์การปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ชี้วัดของมาตรฐานผลลัพธ์ทางการพยาบาล (Nursing Outcome Standard) ที่โรงพยาบาลปทุมธานี (2566) กำหนดไว้ ซึ่งบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลปทุมธานี มีศักยภาพในการให้บริการผู้ป่วยที่เข้ารับบริการได้รับความปลอดภัยและมีความพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น ถึงแม้บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลปทุมธานี จะมีภาระงานเพิ่มมากขึ้นจากการให้บริการผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละวันก็ตาม ความเสี่ยงในการทำงานและความเสี่ยงจากสิ่งแวดล้อมในการทำงาน จึงส่งผลกระทบต่ออารยศาสตร์ของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

จากปัญหาความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลที่กล่าวมาในข้างต้น จึงให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความเสี่ยงด้านอารยศาสตร์จากการทำงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลปทุมธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการความเสี่ยงให้กับบุคลากรภายในโรงพยาบาล ลดความเสี่ยงจากปัจจัยต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเสี่ยงจากการปฏิบัติงานและการปฏิบัติด้านอารยศาสตร์ในการทำงาน ของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงจากการทำงานกับการปฏิบัติด้านอารยศาสตร์ในการทำงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์แบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional analytical study) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี (2565) จำนวน 80 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มาทั้งหมด ผู้วิจัย

ทำการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามหลักวิชาการ แล้วนำมาสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบที่ 1

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นโดยทีมผู้วิจัย จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามมี 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน การตรวจสุขภาพประจำปี การมีโรคประจำตัว ค่าดัชนีมวลกาย การออกกำลังกาย และประสบการณ์ในการทำงาน ส่วนที่ 2 ความเสี่ยงจากการทำงาน แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale) 3 ระดับ คือ เสี่ยงมาก เสี่ยงปานกลาง และเสี่ยงต่ำ และส่วนที่ 3 การปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงาน แบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale) 5 ระดับ คือ ไม่ปฏิบัติเลย ปฏิบัติน้อยครั้ง ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติบ่อยครั้ง และปฏิบัติทุกครั้ง สุ่ม่าเสมอแบบสอบถามมีค่าความตรงด้านเนื้อหาในส่วนที่ 2 เท่ากับ 0.83 และส่วนที่ 3 เท่ากับ 0.81 และค่าความเชื่อมั่นในส่วนที่ 2 เท่ากับ 0.88 และส่วนที่ 3 เท่ากับ 0.86

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยนัดหมายกลุ่มตัวอย่างและขอเข้าชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย โดยอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถาม และการเก็บความลับของข้อมูลการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Person's Productivity Correlation)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลปทุมธานี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย และเมื่อได้รับการอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างโดยการขอความยินยอมจากผู้ร่วมวิจัยด้วยหนังสือขอความยินยอมการเข้าร่วมวิจัยรวมทั้งการถอนตัวออกจากการเข้าร่วมวิจัยได้

ตลอดเวลา โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างไว้เป็นความลับที่ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลได้

ผลการศึกษา

1. บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.20 มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 31.30 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 55.00 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 60.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 10,000-15,000 บาท ร้อยละ 36.20 มีการตรวจสุขภาพประจำปี ร้อยละ 81.20 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 81.20 มีค่าดัชนีมวลกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ (BMI 18.6-24.0) ร้อยละ 60.00 มีการออกกำลังกายเป็นประจำ 3-4 วัน/สัปดาห์ เป็นเวลา 30 นาที ร้อยละ 37.50 และมีประสบการณ์ทำงาน/ระยะเวลาการทำงานระหว่าง 1-3 ปี ร้อยละ 32.50

2. บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี มีความเสี่ยงจากการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.84$, $SD=0.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความเสี่ยงมากที่สุด คือ มีความรู้ด้านความปลอดภัยจากการทำงานไม่ถูกต้อง ($\bar{x}=1.90$, $SD=0.56$) รองลงมา คือ มีความรู้ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายไม่ถูกต้อง ($\bar{x}=1.88$, $SD=0.59$) สภาพร่างกายไม่พร้อมในการทำงาน ($\bar{x}=1.85$, $SD=0.47$) มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้อง ($\bar{x}=1.78$, $SD=0.66$) และน้อยที่สุด คือ มีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน ($\bar{x}=1.77$, $SD=0.44$)

3. บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี มีการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=2.47$, $SD=0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการออกแรง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.67$, $SD=1.05$) รองลงมา คือ ด้านอิริยาบถในการทำงาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=2.59$, $SD=1.02$) และด้านที่มีการปฏิบัติ น้อยที่สุด คือ ด้านท่าทาง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=2.51$, $SD=0.76$)

4. ความเสี่ยงจากการทำงานบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี โดยภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเสี่ยงจากสภาพร่างกายไม่พร้อมในการทำงาน การมีความรู้ด้านความปลอดภัยจากการทำงาน ไม่ถูกต้อง การมีความรู้ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ไม่ถูกต้อง ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงาน ความเสี่ยงจากการมีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในด้านท่าทางและด้านการออกแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และการมีความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้อง มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในด้านท่าทาง ด้านการออกแรง และด้านอิริยาบถอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

อภิปรายผล

1. บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี ส่วนใหญ่มีความรู้ในด้านความปลอดภัยจากการทำงาน มีความรู้ในการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย มีความรู้ในการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้อง ประกอบกับมีสภาพร่างกายไม่พร้อมในการทำงาน มีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน จึงส่งผลให้เกิดความเสี่ยงจากการทำงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 1) ซึ่งสอดคล้องกับรัตนววรรณ พนมชัย (2562) ที่ศึกษาพบว่า พยาบาลแผนกผู้ป่วยในโรงพยาบาลทั่วไปแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งส่วนใหญ่มีลักษณะการทำงานเป็นหมุนเวียน (เวรเช้า บ่าย ดึก) มีการทำงานติดต่อกัน 2 เวิร์มากกว่า 3 วัน มีความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับสุนทร บุญบำรุง (2557) ที่ศึกษาพบว่า พยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดนครราชสีมา มีความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอธิบายได้ว่า บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี ยังไม่มีความรู้ด้านความปลอดภัยจากการทำงาน

การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายตนเองที่ดี และยังขาดการเตรียมความพร้อมในการทำงาน โรงพยาบาลพยาบาลปทุมธานีจึงได้มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน และจัดการสื่อสารความรู้ผ่านข่าวประกาศ นโยบาย กฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ แต่ยังขาดการติดตามผลว่าการสื่อสารในหน่วยงานว่ามีประสิทธิภาพหรือบุคลากรในหน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจหรือไม่จึงทำให้บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก มีความรู้เรื่องความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. การปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี จากการศึกษาพบว่า บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี มีการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการออกแรง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ด้านอิริยาบถ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และด้านที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ ด้านท่าทาง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย (ตารางที่ 2) อธิบายได้ว่า บุคลากรที่ไม่มีความรู้และไม่มีความรู้ในการออกแรงในการทำงานที่ถูกต้อง เมื่อมีการออกแรงมากเกินไป จะทำให้มีความเสี่ยงต่อการเกิดการบาดเจ็บจากการทำงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับชมภูณัฐ ด่วนจิต และชลธิ วิเชียร (2563) ที่ศึกษาพบว่า การเดินและก้มในขณะทำงาน ในระยะเวลาเกิน 1 ชั่วโมง/วัน จะทำให้เกิดอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อหลังส่วนล่าง และสอดคล้องกับวันิษฐา ปักชีเลิศ, กาญจนา นาตะพินธุ, และพูนรัตน์ ulytiกุล (2564) ที่ศึกษาพบว่า การยกเคลื่อนย้ายวัสดุด้วยแรงคนที่มากกว่า 1 อย่าง จะมีความเสี่ยงด้านการยศาสตร์มากขึ้น ส่งผลทำให้เกิดอาการเมื่อยกล้ามเนื้อกระดูกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งการออกแรงที่มากจนเกินไปกรณีการยกของหนักขึ้นและลง การเคลื่อนย้ายพัสดุหรือผลัดรถเข็นที่มีน้ำหนักมาก ซึ่งงานที่หนักจำเป็นต้องใช้กำลังสูง อาจทำให้กล้ามเนื้ออ่อนล้าเร็วขึ้น และนำไปสู่การระคายเคือง การอักเสบ การตึงและการฉีกขาดของกล้ามเนื้อ เส้นเอ็น และเนื้อเยื่ออื่น ๆ ได้ (ศรุดา จิรัฐกุลธนา, 2564)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงจากการทำงานกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี จากการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงจากการมีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานด้านท่าทางและด้านการออกแรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้องมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในการทำงานด้านท่าทาง ด้านการออกแรง และด้านอิริยาบถในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 (ตารางที่ 3) ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัตนภรณ์ อมรรัตน์ไพจิตร (2554) ที่ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาสภาพการทำงานที่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานและสิ่งแวดล้อม การทำงานเป็นการพิจารณาว่าสถานที่ทำงาน ได้มีการออกแบบหรือปรับปรุงให้มีความเหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงานอย่างไร เพื่อป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยในการทำงาน และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งสิ่งคุกคามสุขภาพที่เกิดขึ้นจากท่าทางการทำงานที่ผิดปกติหรือผิดธรรมชาติการทำงานซ้ำซาก การทำงานที่ก้มลำเอียง ออกแรงมากเกินไปเกินความสามารถในการรับน้ำหนัก การนั่งหรือยืนทำงาน ที่สถานที่ทำงานออกแบบไม่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้เครื่องมือที่ออกแบบไม่ดี การยกเคลื่อนย้ายของอย่างไม่ถูกต้อง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดความไม่สบาย การบาดเจ็บและเจ็บป่วยของร่างกาย

สรุปผล

บุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี มีความเสี่ยงจากการทำงาน คือ มีความรู้ด้านความปลอดภัยจากการทำงานไม่ถูกต้อง และมีความรู้ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายไม่ถูกต้อง มีการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ใน

การทำงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติน้อย ความเสี่ยงจากการมีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในด้านท่าทางและด้านการออกแรง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการมีความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้อง มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติด้านการยศาสตร์ในด้านท่าทาง ด้านการออกแรง และด้านอิริยาบถในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบข้อมูลความเสี่ยงในการทำงานของบุคลากรปฏิบัติการทางการพยาบาล และนำสู่การวางแผนจัดการปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อการยศาสตร์ของบุคลากรปฏิบัติการทางการพยาบาล เพื่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานแต่ละบุคคล เมื่อเทียบกับเกณฑ์ชีวิตของมาตรฐานผลลัพธ์ทางการพยาบาล (Nursing Outcome Standard) ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารโรงพยาบาลปทุมธานี ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้กับบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างความรู้และความตระหนักในเรื่องกฎ ระเบียบ และข้อบังคับด้านความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงวิธีการป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายที่เกิดจากการทำงาน

1.2 ควรมีการเฝ้าระวังความเสี่ยงจากการทำงานภายใต้การดำเนินงานที่มีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีการกำกับติดตามที่ชัดเจน เพื่อลดความเสี่ยงในการทำงาน จะทำให้ลดการบาดเจ็บจากการทำงานของบุคลากรได้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการลดอุบัติเหตุ การป้องกันอุบัติเหตุและอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของบุคลากรแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

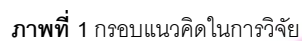
- กองโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม. (2561). รายงานสถานการณ์การดำเนินงานเฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพ ปีงบประมาณ 2561 [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงเมื่อ 24 สิงหาคม 2567, จาก <https://ddc.moph.go.th/uploads/ckeditor2/files/report2561.pdf>
- ชมภูณัฐ ดั่งฉัด, & ชลธิ์ วิเชียร. (2563). การสำรวจทางกายศาสตร์ของกลุ่มพนักงานห้องแกงและรีสอร์ท ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง. คณะวิทยาการสุขภาพและการกีฬา, มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง.
- เพ็ญภัคร พันผา. (2560). สถิติธุรกิจ *Business statistics*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- รัตนาวรรณ อมรัตน์ไพจิตร. (2554). การยศาสตร์ในสถานที่ทำงาน. กรุงเทพฯ: เรียงสามกราฟฟิคดีไซน์.
- รัตนาวรรณ พนมชัย. (2562). การประเมินความเสี่ยงจากการทำงานของพยาบาลแผนกผู้ป่วยใน กรณีศึกษาโรงพยาบาลทั่วไปแห่งหนึ่งในจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12(2), 73–84.
- โรงพยาบาลปทุมธานี. (2565). รายงานสถิติบุคลากรโรงพยาบาลปทุมธานี ประจำปี 2565.
- โรงพยาบาลปทุมธานี. (2566). คู่มือบริหารกลุ่มภารกิจด้านการพยาบาล โรงพยาบาลปทุมธานี (ปรับปรุงครั้งที่ 3).
- วนิชฐา ปักชีเลิศ, กาญจนา นาดะพันธุ์, & พูนรัตน์ ลยดีกุล. (2564). การประเมินความเสี่ยงด้านการยศาสตร์และความผิดปกติของระบบโครงสร้างและกล้ามเนื้อของพนักงานโรงงานปุ๋ยอินทรีย์ ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 9(3), 265–279.
- ศรุดา จิรัฐกุลธนา. (2564). การยศาสตร์และปัจจัยเสี่ยงทางกายศาสตร์ที่ทำให้เกิด *Musculoskeletal Disorders* [อินเทอร์เน็ต]. เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2567, จาก <https://www.ohswa.or.th/17805876/ergonomics-and-workstation-design-series-ep1>
- สุนทร บุญบำเรอ. (2557). พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพยาบาลในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา, 20(2), 82–92.
- เสาวภา ห้วยจันทร์, & สุนิสา ชายเกลี้ยง. (2561). ความผิดปกติทางระบบโครงร่างและกล้ามเนื้อและความเครียดจากการทำงานในอุตสาหกรรมรีดขึ้นรูปหลังคาเหล็ก. วารสารความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม E-Journal, 3(2), 76–84.
- Dianat, I., & Karimi, M. A. (2016). Musculoskeletal symptoms among handicraft workers engaged in hand sewing tasks. *Journal of Occupational Health*, 58(6), 644–652. <https://doi.org/10.1539/joh.15-0196-OA>

คณะสาธารณสุขศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Faculty of Public Health, Ubon Ratchathani Rajabhat University

Ubon Ratchathani Rajabhat University

ความเสี่ยงจากการทำงาน	$\bar{x}$	SD	ระดับความเสี่ยง
1. สภาพร่างกายไม่พร้อมในการทำงาน	1.85	0.47	ปานกลาง
2. มีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน	1.77	0.44	ปานกลาง
3. มีความรู้ด้านความปลอดภัยจากการทำงานไม่ถูกต้อง	1.90	0.56	ปานกลาง
4. มีความรู้ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายไม่ถูกต้อง	1.88	0.59	ปานกลาง
5. มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้อง	1.78	0.66	ปานกลาง
รวม	1.84	0.43	ปานกลาง

การปฏิบัติงานด้านการยศาสตร์	$\bar{x}$	SD	ระดับการปฏิบัติ
ด้านท่าทาง	2.51	0.76	น้อย
ด้านการออกแรง	2.67	1.05	ปานกลาง
ด้านอิริยาบถในการทำงาน	2.59	1.02	น้อย
รวม	2.47	0.62	น้อย

ความเสี่ยงจากการทำงาน	ด้านท่าทาง	ด้านการออกแรง	ด้านอิริยาบถในการทำงาน
1. สภาพร่างกายไม่พร้อมในการทำงาน	0.111 (0.327)	0.153 (0.175)	-0.048 (0.675)
2. มีความเครียดและความเมื่อยล้าจากการทำงาน	0.315** (0.004)	0.316** (0.004)	0.057 (0.618)
3. มีความรู้ด้านความปลอดภัยจากการทำงานไม่ถูกต้อง	-0.102 (0.369)	-0.125 (0.270)	-0.071 (0.533)
4. มีความรู้ด้านการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายไม่ถูกต้อง	-0.054 (0.633)	-0.031 (0.783)	0.042 (0.711)
5. มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาเครื่องมือและเครื่องจักรไม่ถูกต้อง	0.258* (0.021)	0.222* (0.047)	0.242* (0.030)

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการแปลความหมาย ตามเกณฑ์ของ Salkind (2000)

ค่าสหสัมพันธ์	ความหมายระดับความสัมพันธ์
0.81 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก ทั้งทางบวกและทางลบ
0.61 - 0.80	มีความสัมพันธ์กันสูง ทั้งทางบวกและทางลบ
0.41 - 0.60	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง ทั้งทางบวกและทางลบ
0.21 - 0.40	มีความสัมพันธ์กันต่ำทั้งทางบวกและทางลบ
0.00 - 0.20	มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก ถ้าเท่ากับ 0 คือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

ที่มา: เพ็ญภัคร พินผา (2560; อ้างอิงจาก Salkind, 2000)

